

Correct Handschoenen gebruik project in het Diaconessenhuis Utrecht

In het Diaconessenhuis Utrecht is het centrale GreenTeam in 2023 gestart met grootschalig aandacht vragen voor correct handschoenen gebruik. We zijn officieel gestart in de week van de infectiepreventie (eind mei) 2023.

Enkele weken voorafgaand aan de start van het project is er een uitvraag onder zorgprofessionals op intranet en bij groene ambassadeurs gedaan over hun handschoenen gebruik.

Doel van de enquête was: (1) bewustwording creëren op het onderwerp, (2) ophalen op welke momenten handschoenen niet goed gedragen werden en inventariseren welke (voor)oordelen er leven over handschoengebruik. (3) ophalen (nog meer) namen van groene ambassadeurs op de afdelingen die zich willen inzetten voor dit project.

Testlink naar de enquête: <https://exploratio.nl/intake/test/XFKO7RciNhdyIfH/1143839>

Het GreenTeam heeft met de deskundige handhygiëne en infectiepreventie (HIP) op basis van foute antwoorden uit de enquête scholingsvragen gemaakt en de juiste antwoorden in scholingsmateriaal verwerkt. Om effectieve verandering in de gezondheidszorg te implementeren is een implementatie strategie met meerdere componenten nodig (zie ook het boek Implementatie Effectieve verbetering van de patiëntenzorg van Grol en Wensing). Daarom is een toolkit ontwikkeld die hieraan tegemoet komt.

1. scholingscomponenten die aansluiten bij verschillende leerstijlen (toolkit onderdeel nr. 2, 5, 7, 9, 13)
2. herhaalde communicatie voor het implementatie onderwerp (toolkit onderdeel nr. 1, 3, 10, 11, en enquête voor start project en intranet berichten)
3. waarborgen/ verankeren in zorgprocessen voor de toekomstige nieuwe medewerkers (duurzaamheid van implementatie) (toolkit onderdeel nr. 6, 7, 8)
4. Open sfeer om fouten bespreekbaar te maken en te leren van fouten incl. positieve bevestiging (toolkit onderdeel nr. 4, 5, 7, 12)

In de toolkit zitten enkele onderdelen die 'op maat' gemaakt zijn. De [poster van de VHIG](#) over handschoenen, heeft de afdeling communicatie aangepast naar cijfers van ons ziekenhuis. De presentatie en vragen van de e-learning zijn op verzoek beschikbaar. Voor het escape spel is een handleiding "zelf het escape spel handschoenen gebruik maken" geschreven. Op aanvraag is deze handleiding beschikbaar via corelio@diakhuis.nl

Werkwijze: wat ging (minder) goed

In eerste instantie is er een mail naar de teamhoofden en 'groene ambassadeurs' gestuurd met het verzoek om met de toolkit correct handschoenen gebruik aan de slag te gaan op de afdeling. Dit was geen effectieve aanpak. De teamhoofden hebben het verzoek niet opgepakt en/of het verzoek is in de veelheid van mails/ verzoeken verloren gegaan. Op de twee afdelingen die veel handschoenen gebruikten én een actief afdeling Greenteam hadden, is de toolbox beter gebruikt/ ingezet. Hier was op basis van de inkoopcijfers niet-steriele handschoenen binnen 1 jaar een daling van 10-35% in het handschoenen gebruik waar te nemen.

De nieuwe werkwijze van het centrale GreenTeam is nu om persoonlijk contact te leggen met een teamhoofd en het teamhoofd de impact van handschoengebruik toe te lichten (cijfers, afval, milieu impact), en het teamhoofd te vragen een greenteam op de afdeling te vormen. Het afdeling greenteam wordt vervolgens in een persoonlijk gesprek geïnspireerd door de projectgroep correct handschoen gebruik om met de toolbox op de afdeling aan de slag te gaan. Effectiviteit van deze aanpak is nog niet bekend.

Toolkit Correct handschoengebruik (compleet deel 1+2)

In deze toolkit vind je verschillende manieren om correct handschoengebruik onder de aandacht te brengen bij je team. Probeer minimaal de komende 6 tot 8 weken geregeld aandacht te besteden aan dit onderwerp. Gedragsverandering teweeg brengen duurt gemiddeld zo'n 6 tot 8 weken. De toolkit dient als inspiratie en ondersteuning, heb je andere ideeën of wil je een eigen draai eraan geven, kan dat natuurlijk ook.

1. Afdelingsnieuwsbrieven

- a. Deel meerdere berichten over het correct gebruik van handschoenen in de teamniewsbrief in de komende maanden. Voorbeelden voor de berichten voor in de nieuwsbrief vindt je na de toolkit. Zo houden we samen het onderwerp onder de aandacht.

2. Geef een presentatie over correct handschoengebruik in een teamoverleg

- a. Je kunt hiervoor de bijgeleverde PowerPoint presentatie gebruiken

3. Gebruik de dagstart/ overdrachtsmomenten

- a. Breng correct handschoengebruik dagelijks tijdens de dagstart of overdracht momenten ter sprake. Vraag hierbij aan medewerkers hoe het in de praktijk gaat met het (correcte) gebruik van de handschoenen.

4. Spreek elkaar aan op fouten en geef ook complimenten

- a. Vraag aan de aandachtsvelder(s) infectiepreventie en/of groene ambassadeur(s) op je afdeling om collega's aan te spreken op onjuist handschoengebruik. Geef ook complimenten aan personen die op de juiste wijze handschoenen dragen.
- b. Heb je geen groene ambassadeurs? Bespreek op de afdeling of er collega's zijn die zich hiervoor willen inzetten. Ze kunnen dan ondersteuning vragen bij [namen personen HIP en/of GreenTeam die het project leiden].
- c. Bespreek veel gemaakte fouten of praktijksituaties bijvoorbeeld ook tijdens een dagstart of teamoverleg.

5. Speel de escapebox 'handschoenen: goed en gek gebruik'

- a. Om op een leuke manier meer te leren over handschoengebruik, is een speciale escapebox gemaakt. Je kan de escapebox zelf reserveren via [de educatie afdeling]. Als je begeleiding van de HIP wilt tijdens het spelen van de escapebox: neem dan contact met [contactgegevens HIP].

6. Check je zorgprotocollen

- a. Vraag senior verpleegkundigen en/of protocolbeheerders van de afdeling om kritisch de afdelingsspecifieke (zorg)protocollen te controleren op onjuiste informatie over handschoengebruik. Bij twijfel of vragen, neem contact op met de HIP [contactgegevens HIP].
- b. Laat senior verpleegkundigen dit vervolgens ook terugkoppelen aan de afdeling, zodat iedereen op de hoogte is van de wijzigingen.

7. Zet praktijkopleiders en verpleegkundigen in opleiding in

- a. Vraag praktijkopleiders om aandacht te besteden aan (in)correct handschoengebruik bij verpleegkundigen in opleiding. Indien mogelijk: laat verpleegkundigen i.o. hun afstudeer/stage onderzoek wijden aan handschoengebruik onder collega's. Neem bij vragen contact op met de [educatie afdeling of contactpersoon Greenteam].
- 8. Check de werkomgeving**
  - a. Laat collega's zelf kritisch hun werkplek bekijken t.a.v. handschoenen en infectiepreventie. Zijn er voldoende desinfectiemiddelen? Kunnen handschoenen verwijderd worden uit ruimtes waar ze niet gebruikt horen te worden? Vraag de HIP voor inspectie en/of meedenken over inrichting van werkplekken.
- 9. Breng de e-learning 'Correct handschoengebruik' onder de aandacht**
  - a. Op [naam digitale leeromgeving] staat een [link naar e-learning]
- 10. Creëer bewustwording over correct handschoengebruik**
  - a. Hang de poster op de plek waar handschoenen gebruikt worden. Je kunt hiervoor bijgevoegde poster gebruiken.
- 11. Bespreek verspreiding van ziekteverwekkers**
  - a. Speel het filmpje 'de onzichtbare uitdaging' over verspreiding van ziekteverwekkers af tijdens het team- of afdelingsoverleg. Bespreek het filmpje met je collega's. Je kunt hiervoor het bijgeleverde filmpje of deze [link](#) gebruiken.
- 12. Ga in gesprek met het team**
  - a. Vraag na in het team of er andere zaken zijn die correct gedrag over het dragen van handschoenen kunnen bevorderen.
- 13. Op aanvraag: Mentimeter quiz**
  - a. Test de kennis van het team en speel de Mentimeter quiz. De quiz is op aanvraag beschikbaar bij de afdeling educatie [naam afdeling]. Neem contact op met [naam contactpersoon voor het spelen van de quiz]

Voorbeeld Nieuwsbericht 1 voor de afdelingsnieuwsbrief:

Gebruik handschoenen op de juiste manier

In ons ziekenhuis, en de zorg in het algemeen, dragen we soms onnodig handschoenen. Terwijl het gebruik van handschoenen niet altijd de patiëntveiligheid of bescherming van jezelf en collega's verbetert. Al deze handschoenen komen op een enorme afvalberg. Daarin wil het GreenTeam samen met Hygiëne en Infectiepreventie (HIP) verandering brengen.

Incorrect handschoengebruik kan de veiligheid van jezelf en patiënt schaden omdat onbedoeld ziekteverwekkers verspreid worden of de handschoenen hun beschermende functie verliezen. Ook leveren de handschoenen een enorme afvalberg op die verantwoordelijk is voor een enorme CO2-uitstoot. Door kennis op te doen en te delen met je collega's, leren we samen en brengen we correct gedrag in de praktijk. Binnenkort volgt in het teamoverleg een presentatie met enkele quiz vragen over correct handschoen gebruik. Ook zal tijdens de dagstart en/of teamoverleg hier aandacht aan besteed worden de komende tijd.

Nieuwsbericht 2 voor de afdelingsnieuwsbrief:

Gebruik handschoenen op de juiste manier

In ons ziekenhuis, en de zorg in het algemeen, dragen we soms onnodig handschoenen. Terwijl het gebruik van handschoenen niet altijd de patiëntveiligheid of bescherming van jezelf en collega's

verbetert. Al deze handschoenen komen op een enorme afvalberg. Daarin wil het GreenTeam samen met Hygiëne en Infectiepreventie (HIP) verandering brengen.

Kom je in jullie afdelingsspecifieke protocollen onduidelijkheden tegen over handschoen gebruik? Geef dit door aan de aandachtsvelder hygiëne en/ of de DMS coördinator van je afdeling. Ben jij al op de hoogte op welke momenten je wél of geen handschoenen draagt? Test je kennis met de [e-learning 'Handschoen gebruik'](#) in [naam digitale leeromgeving/ LeerManagement Systeem]. De poster over Goed handschoengebruik helpt je om elke keer bij het aantrekken van handschoenen om de juiste keuze te maken. Vergeet niet om je collega's een compliment bij juist handschoen gebruik gegeven of aan te spreken op onjuist gedrag. Door samen te leren, maken we [naam ziekenhuis] veiliger en duurzamer!

Nieuwsbericht 3 voor de afdelingsnieuwsbrief:

Gebruik handschoenen op de juiste manier

In ons ziekenhuis, en de zorg in het algemeen, dragen we soms onnodig handschoenen. Terwijl het gebruik van handschoenen niet altijd de patiëntveiligheid of bescherming van jezelf en collega's verbetert. Al deze handschoenen komen op een enorme afvalberg. Daarin wil het GreenTeam samen met Hygiëne en Infectiepreventie (HIP) verandering brengen.

Heb je al het filmpje ['de onzichtbare uitdaging'](#) bekeken? Verspreiding van ziekteverwekkers gaat makkelijker dan je denkt. Zijn de situaties herkenbaar en durf jij je collega aan te spreken op het dragen van handschoenen op 'gekke' momenten? Stel open vragen over handschoen gebruik. Zijn er nog zaken waar je tegen aan loopt? Zijn er nog onduidelijkheden in de scholing of DMS protocollen? Om jouw kennis en die van je collega's te testen kan het GreenTeam tijdens een overleg langskomen om een Mentimeter quiz te spelen.

Communicatie t.a.v. teammanagers

Begeleidende mail:

Beste teammanagers/collega's,

Eind mei zijn het GreenTeam en de Hygiëne Infectiepreventie (HIP) een project over het correcte gebruik van handschoenen gestart. We zien namelijk dat er onnodig vaak wegwerphandschoenen worden gebruikt. Dit kan leiden tot toenemend (infectie)gevaar voor collega's en patiënten. Ook kost dit ons ziekenhuis veel geld en heeft het een negatieve impact op het milieu.

Daar willen we met elkaar verandering in brengen. Daarom is onlangs al een enquête uitgezet om inzicht te krijgen in hoe en waarom collega's handschoenen gebruiken. Uit de resultaten zien we dat:

- Collega's hun persoonlijke veiligheid én patientveiligheid de meest belangrijke reden vinden voor het dragen van handschoenen.
- Collega's de vragen over handschoen gebruik niet altijd juist beantwoorden. Dit geeft aan dat er gebrek aan kennis is over juist handschoen gebruik.
- Collega's het belangrijk vinden om regelmatig herinnerd te worden aan correct handschoen gebruik.
- Collega's graag complimenten ontvangen over correct handschoen gebruik ontvangen
- Collega's het belangrijk vinden dat DMS (zorg)protocollen duidelijke informatie bevatten

- [evt aanpassen met bevindingen uit de enquête die in de eigen zorginstelling is gedaan]

Aan de slag met correct handschoengebruik

Om bewustwording te creëren, kennis te vergroten en uiteindelijk ook daadwerkelijk het gedrag van collega's te veranderen, hebben we een 'Correct handschoengebruik toolkit' voor jullie samengesteld. In deze toolkit zitten verschillende middelen om correct handschoengebruik onder de aandacht te brengen op je afdeling. Denk bijvoorbeeld aan een PowerPoint presentatie, e-learning op [naam leer management systeem van de zorginstelling] en een escapebox over handschoengebruik.

Gedragsverandering teweeg brengen duurt gemiddeld zo'n 6 tot 8 weken. Het is daarom belangrijk om deze periode geregeld handschoengebruik onder de aandacht te brengen. In de toolkit vind je verschillende manieren hiervoor. Ook in de periode daarna is het belangrijk om blijvend aandacht te hebben voor dit onderwerp.

Bij deze mail voegen we de onderdelen van het eerste deel van de 'Correct handschoengebruik toolkit' . Een aantal onderdelen is nog in ontwikkeling en volgt binnenkort. Vragen over de toolkit of over handschoengebruik, neem contact op met [namen contactpersonen GreenTeam of HIP] .